

ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΕΝ ΤΩ ΕΜΠΟΡΙΩ.*

«Πάτριον ἡμῶν ἐν πόνοις τὰς ἀρετὰς
κτᾶσθαι. [Θουκ. Α', 103]

Τὸ μεγαλεῖον καὶ ἡ δόξα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος δὲν ἔγκειται βεβαίως ἐν μόνῃ τῇ ἐμπορικῇ αὐτῆς ἱστορίᾳ. Οἱ ἀθάνατοι ἡμῶν πρόγονοι δὲν ἐξήρτων τὴν εὐκλειαν καὶ δόξαν ἀπὸ τοῦ πλοῦτου οὐδ' ἐθεράπευον διὰ τῶν ἐμπορικῶν κερδῶν τὴν εὐδαιμονίαν τῆς ἐπιδεικτικῆς τρυφῆς τῶν Φοινίκων καὶ Καρχηδονίων, οὓς διεδέχθησαν ἐν τῇ ἐμπορικῇ δρᾶσει. Τῆς λατρείας τῶν Ἑλλήνων τὰ ἀντικείμενα ἦσαν πρὸ πάντων ἡ πατρις, τὰ ἱερά, ἡ ἐλευθερία, τὰ γράμματα, αἱ καλὰ τέχναι καὶ τὰ ἔκλαμπρα ἔργα, ἐν οἷς ἀτιθηνατίσθησαν.

Ἐτίμων οὐχ ἦτον οἱ Ἕλληνες καὶ ἐπροσιότερον τὸ ἐμπόριον, τὸ ὅποιον συνετέλεσεν ὄχι ὀλίγον εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ πολιτισμοῦ τῆς, τοῦ τόσον ἐξόχου, καὶ εἰς τὴν διάδοσιν αὐτοῦ εἰς σύμπαντα τὸν τότε γνωστὸν κόσμον.

Ἡ δόξα τοῦ διὰ τοῦ ἐμπορίου ἐκπολιτισμοῦ ἀνήκει εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ Ἑλλάς, ἀρχαία καὶ νέα, δύναιται τις εἰπεῖν, ὅτι ἐμεγαλόουργησε καὶ διὰ τοῦ ἐμπορίου, διότι πρώτη αὐτὴ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐθεώρησε καὶ ἐξήσκησε τὴν ἐμπορίαν ὄχι ὡς μέσον ταπεινῆς κερδοσκοπίας, ἀρπαγῆς καὶ κατακτήσεως, ἀλλ' ὡς μέσον τῆς εἰς τοὺς ἀπολιτεύτους τότε λαοὺς διαδόσεως τῶν γραμμμάτων, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν εὐγενῶν ἰδεῶν, ὧν φωτοβόλοι ἐστίαι ἦσαν αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Σπάρτη. Κατόπιν δέ, κατὰ τοὺς μακροὺς χρόνους τῆς δουλείας, τὸ ἐμπόριον αὐτὸ ἐφώτισε τὸ τυραννούμενον Ἔθνος καὶ παρεσκεύασε διὰ τῶν γραμμμάτων καὶ τοῦ πλοῦτου τὴν ἐν μέρει

* Ἀπόσπασμα διαλέξεως γενομένης ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου τῶν ἐν Πάτραις εἰσαγωγέων κατὰ Νοέμβριον 1905.

ἀπελευθέρωσίν του. Καὶ σήμερον ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἔγκειται τὸ μεγαλειῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Τὴν θανμασίαν ταύτην πνευματικὴν ὑπεροχὴν τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐμπορικὴν ἐπίδοσιν ἀναμφιλέκτως ὀφείλει ἡ Ἑλλὰς εἰς τὴν ἐξαίρετον ἐν μέσῳ τῆς Μεσογείου γεωγραφικὴν θέσιν της καὶ τὴν εὐφυᾶ διαμόρφωσιν τοῦ κλασσικοῦ ἐδάφους της. Ἀνὲν ὑπάρχει τρώντι ἐν τῷ κόσμῳ χώρα, ἥτις μὲ τόσῃ μικρᾶν ἐπιφάνειαν (65 χιλ. □ χιλμ.), τοσαύτας νήσους, τόσους κόλπους, βαθέως εἰς τὴν ξηρὰν εἰσχωροῦντας, τόσους λιμένας καὶ ὄρμους καὶ ἐν ἧ νὰ τελῆται κάλλιον ἢ ἔνωσις τῆς ξηρᾶς μετὰ τῆς θαλάσσης, ἔνωσις ἥτις ἐν μὲν τῇ φύσει εἶνε ἡ ὑπερτάτη καλλονή, ἐν δὲ τῇ κοινωνίᾳ ὁ καλλίτερος ὄρος τῆς ἀναπτύξεως.

Διὰ τοῦτο ἡ θάλασσα ὑπῆρξε πάντοτε τὸ μέγα σιάδιον τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες μετέχοντες τῆς εὐκνησίας τῶν κυμάτων, οὐδὲν ἄπορον ἂν ἠγάπησαν ἀνέκαθεν τὰς διαπονήτους ἐπιχειρήσεις καὶ ἂν ἐξήτησαν τὴν διατροφήν καὶ τὸν πλουτισμὸν των διὰ τῆς ναυτιλίας καὶ διὰ τοῦ ἐμπορίου. Ὑπῆρξαν οὕτω μεταξὺ τῆς ἀπέναντι Ἀσίας, Ἀφρικῆς καὶ Εὐρώπης ὡς ἐθνικοὶ φορεῖς, φορεῖς τῶν προϊόντων, τῶν ἰδεῶν καὶ τοῦ λαμπροῦ πολιτισμοῦ, ὃν διέσπειραν εἰς ἀπάσας τὰς τότε γνωστὰς ἀκτὰς διὰ τῶν ἀπειραρίθμων ἀποικιῶν των.

Οὐδεὶς τρώντι λαὸς τῆς ἀρχαιότητος ἴδρυσε τοιαύτας ἀποικίας ὅσας ἡ Ἑλλὰς. Ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Μαιώτιδος λίμνης (Ἀζοφικῆς θαλάσσης) μέχρι τῶν Ἡρακλείων στηλῶν, ἀπὸ τοῦ Ταναΐδος καὶ Παντικαπαίου μέχρι τῶν Γαδείρων τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Τίγγιδος ἐν Ἀφρικῇ ἀνέθρωςκον παντοῦ ἀποικοὶ ἑλληνικαὶ πόλεις. «Ὁ ἑλληρικὸς ἀποικισμὸς, λέγει ὁ Rossí, εἶνε ἐν τῶν περιοριστοτέρων συμβάντων τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Ἡ μικρὰ Ἑλλὰς ἐξέτεινε τοὺς βραχίονάς της εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Μ. Ἀσίας, τοῦ Εὐξείνου, διεχύθη εἰς τὴν Σικελίαν καὶ Μ. Ἰταλίαν, τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα κληθεῖσαν, ἥτις διατηρεῖ καὶ σήμερον ἀκόμη ἕχνη ζῶντα τοῦ ἀποικισμοῦ της».

Οὕτω λοιπὸν οἱ Ἕλληνες εἶχον καταλάβει πᾶσας τὰς ἀκτὰς τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Μεσογείου καὶ ἐγένοντο κύριοι τοῦ ἐν αὐτῇ ἐμπορίου, δι' οὗ τινες τῶν ἀποικιῶν των ἀνῆλθον εἰς ὑψιστον βαθμὸν

πλούτου και πολιτισμοῦ. Ὅπόσας δὲ προσπαθείας, ὁπόσους ἀγῶνας ἀπήτησαν αἱ τολμηροὶ αὐταὶ θεμελιώσεις πόλεων εἰς μέρη βιάσβαρο τότε καὶ ἀπολλίεντα, ὁποίας δὲ ἐγνωμοσύνης εἶνε ἄξιον ἢ μεγαλοφυγὸς αὕτη φυλὴ τῶν Ἑλλήνων, ἡς ἤρξατο τῆς κατακτίσεως τῆς γῆς διὰ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ περιβάλλει ἑαυτὴν μὲ μεγάλειον ἀξιοθαύμαστον!

Ἄλλὰ μήπως εἶνε ὀλιγώτερον ἄξιον θαντισμοῦ καὶ ὁ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὡς τὸ πάλαι μερῶν καὶ ὑπὸ τὸ αὐτὸ ἐμπορικὸν πνεῦμα τελοῦμενος ἀποικισμὸς τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, ἀφοῦ βλέπομεν ὅτι τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἐν τοῖς παρυλίοις τῆς ἰνδοτολικῆς λεκάνης τῆς Μεσογείου, σχεδὸν δὲ τὸ σύνολον ἐν ταῖς τοῦ Εὐξείνου καὶ τῶν ἐσχατιῶν τῆς Ἀζοφικῆς εὐρίσκειται ἐμπορικῶς εἰς χεῖρας ἑλληνικὰς; Τὸ θανμάσιον τοῦτο γεγονός μαρτυρεῖ τὴν ἔμφρον φορὰν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς πρὸς τὸν ἐγγενῆ ἐπιχειρηματικὸν βίον, καὶ τὸ ὀρμέφρον τοῦ νὰ ἐξαπλωθῆ ἀκριβῶς περὶ τὰς χώρας ἐκεῖνας, ἐνθα ἤκμασεν ὁ ἀρχαῖος Μακεδονικὸς καὶ Βυζαντινὸς ἑλληνισμὸς. Ἢ ἐντὸς ἡμίσεος αἰῶνος τελεσθεῖσα ἀστραπιῦ ἀναβλάστησις ἀκριμῶν ἐμπορικῶν πόλεων καθ' ἅπασαν τὴν παραλίαν τῆς Μ. Ἀσίας, τοῦ Εὐξείνου, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Νείλου, ὀφείλεται εἰς τὸ ἀθάνατον τοῦ Ἑλληνισμοῦ πνεῦμα, τοῦ ν' ἀνακτίσῃ τὴν παλαιὰν αὐτοῦ κοιτίδα. Εἶνε ἀπόδειξις τῆς μεγίστης ἐμπορικῆς δράσεως, ἣν ὁ Ἑλληὴν ἀνέπτυξε κατὰ τὸν ἐκπνεύσαντα αἰῶνα, καὶ ἡς ἐμφανεῖ τὸ ἀληθὲς μεγαλεῖον τῆς μικρῆς Ἑλλάδος.

Ποῖον τρόπον τῶν ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου οἰκοῦντων ἐθνῶν δύναται νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἰσχύν, ἣν κέκτηται τὸ Ἑλληνικὸν ἐν τε τῇ Α. λεκάνῃ τῆς Μεσογείου καὶ καθ' ἅπασαν τὴν Χερσονήσον ἐν πλούτῳ, ἐν γράμμασιν, ἐν ναυτιλίᾳ; Ποῖον δύναται νὰ ἐπιδείξῃ 40 χιλιάδας ναυτῶν τῶν κρατίστων τῆς Μεσογείου, ποῖον ν' ἀπαριθμήσῃ τὸ δέκατον τῶν ἐμπορικῶν οἰκῶν, δι' ὧν οἱ Ἕλληνες κρατοῦσιν εἰς χεῖρας τὰς κλεῖς τοῦ μεγίστου μέρους τῆς ἐμπορίας ἀπὸ Καρπαθίων μέχρι Κανκάσου καὶ ἀπὸ τοῦ Νείλου μέχρι Τεργέστης καὶ Μασσαλίας;

Ἀπὸ τῶν στενῶν τοῦ Σουέξ μέχρι Ταϊγανίου εἰσὶν ἐγκατεσπαρμέναι αἱ ἀκριμῶτεροι τοῦ Ἑλληνισμοῦ δυνάμεις, δι' ὧν προήχθησαν

εἰς ἐπίζηλον ἀκμὴν πλεῖσται τῶν κοσμουσῶν τὰς ἀκτὰς ἐκείνας πό-
λεων, χάρις εἰς τὸ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων.

Πρῶτοι κατὰ τοῦτο ἀνεδείχθησαν οἱ εὐφρέστατοι **Χῖοι**. Ἡ Μασ-
σαλία, ἡ Μαγχεστέρη, τὸ Δουδῖνον, ἡ Καλκοῦττα κλ. μαρτυροῦσι
τὴν δόξαν, ἦν ἡ Ἑλλ. φυλὴ χρεωστεῖ εἰς τὰ φιλοπάτριδα τῆς μυρο-
βόλου νήσου τέκνα, ἐν οἷς οἱ Ροδοκανάκαι, οἱ Ράλλαι, οἱ Συγγροὶ
διαπρέπουν ἐν πλούτῳ καὶ φιλογετείᾳ.

Μεγαλουργὸν ἐπίσης πνεῦμα ἀπέδειξαν οἱ **Κεφαλλῆνες** καὶ **Ἰθα-
κήσιοι**, τιμὴ καὶ κλέος τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν τῇ ἐμπορίᾳ καὶ τῇ ναυ-
τιλίᾳ. Ἄξιοι ἀπόγονοι τοῦ πολυπλάγκτου μυθικοῦ βασιλέως τῆς
Ἰθάκης, φιλόπονοι, ρέκται, λιτοὶ προήγαγον τὴν Ἑλληνικὴν ἀτμίρη
ἐμπ. ναυτιλίαν, ὥστε ν' ἀριθμῆ σήμερον 209 ἀτμόπλοια 200 χιλ.
τόνωνων περιπίου καὶ ἀξίας 60 ἑκατομ. φράγκων. Χάρις εἰς τοὺς Κε-
φαλλῆνας καὶ Ἰθακησίους ὁ Δούναβις καλύπτεται ἀπὸ ἄκρου εἰς
ἄκρον ὑπὸ Ἑλληνικῶν φορηγίδων, ἡ δὲ Ἑλληνικὴ σημαία ὑπο-
κατέστησεν ἐπὶ τοῦ κάτω Δουναβέως τὴν Ρωσικὴν καὶ Ρουμου-
νικὴν, ὅλος δὲ ὁ πλοῦτος τῶν παραδουναβίων χωρῶν δι' Ἑλλη-
νικῶν πρὸ πάντων πλοίων μεταφέρεται εἰς τοὺς λιμένας τῆς παγ-
κοσμίου καταναλώσεως.

Ἄλλὰ τί νὰ εἶπω διὰ τὰ τέκνα τῆς εὐάνδρου Ἡπειρου, τὰ ἀπο-
δημοῦντα χάριν βιοπορισμοῦ καὶ ἐμπορίου; Οἱ **ΗΠΕΙΡΩΤΑΙ**
ἐκπατριζόνται, ἐργάζονται, ἐμπορεύονται μακρὰν τῆς γενεθλίου καὶ
διὰ τῆς μέχρι φιλαργυρίας οἰκονομίας των ἀποκτιῶσι πλοῦτον μὲ
ἓνα ἄγιον σκοπόν, νὰ χρησιμοποιοῦσιν τὰ ἀποκτηθέντα ὑπὲρ τῶν
ἀναγκῶν τῆς ὅλης Ἑλλάδος. Ἡπειρῶται ἔμποροι ἦσαν οἱ ἀείμνηστοι
ἀδελφοὶ Ζωσιμάδαι, οἱ μεγάλοι οὔτοι τοῦ ἔθνους εὐεργεταί. Ἡπει-
ρῶται ἦσαν οἱ ἀδελφοὶ Ριζάραι, οἱ Στουρνάραι, οἱ Χατζηκῶσται, οἱ
Τσοῖτσαι, οἱ Ζάππαι. Εἰς τὴν γενναιοδωρίαν αὐτῶν καὶ τόσων ἄλλων
ἀξίων τέκνων τῆς Μακεδονίας ὀφείλονται τὰ κοσμοῦντα τὴν Ἑλλη-
νικὴν πρωτεύουσαν μεγαλοπρεπῆ ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα. Τὸ Πα-
νεπιστήμιον, ἡ Ἀκαδημία, ἡ Βιβλιοθήκη, τὸ Πολυτεχνεῖον, τὸ Ἀρ-
σάκειον, τὸ Ζάππειον, τὸ Σύγγροιον, τὸ Στάδιον τέλος ἀνηγέρθησαν
διὰ χρημάτων τῶν ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ διὰ τῆς ἐντίμου ἐργασίας τοῦ
ἐμπορίου πλουτησάντων ὁμογενῶν. Δικαίως δὲ κανχᾶται τὸ Ἑλλη-

νικόν" Ἔθνος ἐπὶ τῇ ἀμέτρῳ πληθύνει τῶν μεγάλων αὐτοῦ εὐεργετῶν.

Πασῶν ὅμως τῶν ἀπανταχοῦ γῆς διεσπαρμένων ἑλληνικῶν παροικιῶν, ὧν μακρὰ θὰ ἀπέβαινεν ἡ ἀπαριθμησις, σπουδαιοτάτη διὰ τὸν Ἑλληνισμόν παρίσταται ἡ ἐν Αἰγύπτῳ, ἔνθα τὸ μέγα ἐμπόριον τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῶν παρὰ τὸν χρυσορροῖαν Νεῖλον χωρῶν εὐρίσκειται εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων, διερεργούντων τὸ μέγα ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον τοῦ βάμβακος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐν Καίρῳ δὲ τὴν καπνεμπορίαν. Ἡ Ἀλεξάνδρεια, περιλαμβάνουσα περὶ τὰς 25 χιλ. Ἑλλήνων, εἶνε ἡ ἔνδοξος κοιτὶς πνευματικῆς ἀναπτύξεως, ἣτις τείνει νὰ μεταβάλλῃ τὴν Αἴγυπτον τῶν Φαραῶν εἰς ἑστίαν γραμμῶν καὶ λογίων ὡς ἐπὶ Πτολεμαίων, μὲ τὰς Ἑλληνικὰς σχολὰς τῆς, μὲ τὸ Γυμνάσιον, τὸ Ἀβερῶφρειον Παρθεναγωγεῖον τὸ καλλιμάζμαρον.

Ἀλλὰ δὲν περιορίζουν οἱ Ἕλληνες τὴν δρασίαν των μόνον ἐν τῇ πόλει τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Χάρις εἰς αὐτοὺς ἡ παιδεία ἀκτινοβολεῖ καὶ εἰς ὅλας τὰς περὶ τὸν Νεῖλον πόλεις. Εἰς τὸ Κάϊρον, Ἰσμαηλίαν, Πόρτ-Σαῖδ, Μανσοῦραν κλπ. τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον ὑπερτερεῖ τῶν ἄλλων καὶ λόγῳ πληθυσμοῦ καὶ λόγῳ ἐμπορικῆς δράσεως. Αὐναιταί τις εἶπεν ὅτι ὁ «Ἑλληνισμὸς κατέκτησεν ἐμπορικῶς τὴν Αἴγυπτον».

Ἐκτὸς τῶν ἐξόχως ἀποικιστικῶν χωρῶν, ὧν ἀνωτέρω ἐμνήσθη, σύμπασα ἡ λοιπὴ Ἑλλὰς μετέχει τῆς πατροπαροδύτου ταύτης πρὸς μεμακροσμένας χώρας, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Β. Ἀμερικῆς πρὸ πάντων, ἀθρόας μεταναστεύσεως τῶν καλλιτέρων τέκνων τῆς πρὸς ἐργασίαν καὶ πλουτισμόν. Ὅποιαν δύναμιν περικλείει ἐν ἑαυτῇ ὁ Ἑλληνισμὸς οὗτος, ὁ ἐγκατεσπαρμένος ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς μικρᾶς Ἑλλάδος! Τὸ 10ον τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς ζῆ, ἐργάζεται, ἀγωνίζεται καὶ θριαμβεῖ ἐμπορικῶς μακρὰν τῆς ἐλευθέρου ἑλληνικῆς κοιτίδος καὶ τὸ δέκατον τοῦτο, ἀνερχόμενον εἰς 700 χιλιάδας, περιλαμβάνει τὸ κράτιστον τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς.

Ἐδυνχῶς τὸ μέγα τοῦτο πλῆθος τῶν ἐν τῇ Α. Ἐνδρώπῃ, Μικροῦ Ἀσίας, Ἀφρικῆ καὶ Ἀμερικῆ ἀποικούντων Ἑλλήνων διατηρεῖ ἀμείωτον τὴν πρὸς τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν μητέρα πατρίδα καὶ τὴν πάτριον θρησκείαν θερμὴν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν τιμὴν καὶ ὑπερηφάνειαν τοῦ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ βιοῦντος Ἑλλήνου. Πάντοτε ἀτενίζει πρὸς τὴν ἀγαπητὴν πατρίδα, γλυκύτερος

δὲ αὐτοῦ πόθος εἶναι γὰ ἀξιωθῆ, ὡς ἄλλος Ὁδυσσεύς, γὰ ἐπιστρέφῃ
καὶ γ' ἀποθάνῃ ἐν αὐτῇ.

Οἱ Ἕλληνες οὗτοι, οἱ ἐγκατεσπαρμένοι εἰς τὰ τέσσαρα τῆς οἰκου-
μένης σημεῖα, ἐκπροσωποῦσι κολοσσιαίαν δύναμιν, ἐν ἣ ἔγκειται
τὸ ἀληθὲς **μεγαλεῖον τοῦ Ἑλληνισμοῦ**, δύναμιν ἐξ ἧς ἀπροσδιό-
ριστα ἠθικὰ καὶ ὕλικὰ ὠφέλη ἠδύνατο γὰ καρπῶται ἢ ἐλευθέρια
Ἑλλάς πατριωτικώτερον ἐπιμελουμένη καὶ μὴ ἐγκαταλείπουσα εἰς
βαρβάρους τῶν μισελλήνων διωγμοὺς τὴν δύναμιν ταύτην οὐδὲ
προκαλοῦσα τὴν ἀπογοήτευσιν τῶν Ἑλληνικῶν παροικιῶν διὰ συμ-
περιφορᾶς ἀστόργου.

Μέχρι τοῦδε αἱ ἀποικίαι αὐταὶ ὑπελήφθησαν ὑπὸ τῶν κυβερνών-
των τὸ πρότυπον τοῦτο Ἑλληνικὸν Βασίλειον ὡς παράγων ἐθνικῆς
δυνάμεως μόνον ἔνεκα τοῦ πλούτου των, ὃν πλέον ἢ ἅπαξ προ-
θυμότηα προσήγγκον ὑπὲρ τῶν διαφόρων τῆς πατρίδος ἀναγκῶν,
διατρανοῦντες τὰ φιλοπάτριδα αἰσθήματά των εἰς πᾶσαν δυσ-
χέριαν τῆς μητροπόλεως.

Ὑπεράνω ὅμως τοῦ συμφέροντος τούτου ὑπάρχει συμφέρον
πολὴν σπουδαιότερον, ὃ ἔδει γ' ἀπασχολῆ ἅπαντας τοὺς διέποντας τὰ
ἐθνικὰ ἡμῶν πράγματα, ὅπως αἱ ὕλικῶς εὐημεροῦσαι Ἑλληνικαὶ
παροικίαι συντελέσωσιν εἰς τὴν ἀναζωογόνησιν καὶ οἰκονομικὴν
ἀναβίωσιν τῆς χρεωκοπησάσης Ἑλλάδος διὰ τοῦ στενοῦ συνδέσμου
τῆς ἐγχωρίου ἡμῶν παραγωγῆς πρὸς τὴν ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ κατανά-
λωσιν ποικίλων Ἑλληνικῶν προϊόντων. Οὕτως ἡ προαγωγή τῶν
Ἑλλ. ἀποικιῶν θέλει ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα καὶ τὴν ὕλικὴν κραταίω-
σιν καὶ εὐημερίαν τῆς ἐλευθέριας Ἑλλάδος.

Τοιοῦτον, ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, τὸ μεγαλεῖον, τοσαύτη ἢ ἀκμὴ
καὶ δύναμις ἦν ἐνέχει ὁ ἀποικῶν καὶ ἐμπορευόμενος Ἑλληνισμός,
ὁ παντοῦ τῆς ὑψηλίου διεσκορπισμένος καὶ διηγεκῶς ἀγωνιζόμενος
ἀγῶνα ὑπὲρ ὕλικῆς εὐημερίας καὶ ἠθικῆς τοῦ ἔθνους ἀνυψώσεως.

Ἡ Ἑλλάς δικαίως ὑπερηφανεύεται ἐπὶ τῷ μεγαλείῳ, τὸ ὁποῖον
περιβάλλει μὲ τόσην αἴγλην καὶ παριστᾷ πολὴν μεγαλείτερον τὸ μι-
κροσκοπικὸν Ἑλληνικὸν Βασίλειον. Ἐκτὸς τῶν στενῶν αὐτοῦ ὄριων
ἐξαπλοῦται ἡ **ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΑΣ**, ἡ τιμῶσα τὴν φυλὴν μας, ἡ
ὑπερυψώσασα τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα, ἡ μεγαλουργοῦσα ἐν τῷ ἐμπο-

ρίω καὶ τῇ ναυτιλίᾳ, ἡ ἐκ τοῦ μηδενὸς δημιουργηθεῖσα εἰς μέγαν ἐκπολιτιστικὸν παράγοντα τῆς Ἀνατολῆς καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ παντοίων ἐχθρῶν ὑπονομευομένη, καταδωκομένη, πολεμουμένη, ἀλλ' ἐν τοῖς διαμένουσα κραταὶὰ καὶ ἀκατάβλητος. Ἡ Μεγάλη αὕτη Ἑλλάς ἀποτελεῖ τὸ ἀληθὲς «ἐν τῷ ἐμπορίῳ μεγαλιῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ».

Ἐν Πάτραις.

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΘΕΟΧΑΡΗΣ

Ἡ ΩΙΔΗ ΤΗΣ ΑἨΔΟΝΟΣ

Τῶν εὐημεριῶν τὰς ὥρας νύκτας, τὸν αἴθριον καὶ γλυκὺν Οὐρανόν, τὴν αὔραν τῆς ἀνοξέως καὶ τὴν δρόσον τῆς πρωῆας ἐν τῇ ποικιλίᾳ τῶν δένδρων, δασέων θάμνων καὶ δρυμῶνων θαυμασιῶς συμπληροῖ καὶ εὐφραίνει ἡ ᾠδὴ τῆς ἀηδόνος: εἰκὼν τῆς φύσεως ἔκλαμπρος, ἀμίμητος καὶ ἀπαράμιλλος. Καὶ ὄντως μὲ πόσῃν ἐνδόμυχον εὐχαρίστησιν δὲν ἀκούομεν τὸ ἄσμα τῆς γλυκυφώνου ἀοιδοῦ τῶν δασῶν, ἣτις κατὰ πολὺ ὑπερβάλλει ὅλους τοὺς περωτοὺς ἀοιδοῦς διὰ τῆς πληρεστάτης ἐνώσεως τῶν χρωματισμῶν τοῦ λάρυγγος τῶν πτηνῶν καὶ διὰ τῆς ἀξιοθαυμάστου μεταλλαγῆς τῆς μελωδίας αὐτῆς. Τὸ μαγευτικὸν αὐτῆς «τραγοῦδι» κυριεῦει ὅλων τῶν αἰσθήσεων τοῦ καλῶς ἀκρωμένου, ἐπαναλαμβάνει δὲ σπανίως, καὶ ὅταν τοῦτο συμβῆ, ἐμφυχεῖ ἐκάστοτε μὲ νέον τόνον καλλύνουσα μὲ χάριν τὴν ἐπανάληψιν.

Ὡς βασιλεὺς δὲ τοῦ ἔαρος ἐξάρχει τῆς ᾠδῆς, ἀρχομένη δειλῶς προοιμίου μὲ ἀόριστα ἡμιτόνια, οὕτως εἰπεῖν, ὥσει νὰ ἤθελε νὰ δοκιμάσῃ τὸ μουσικὸν αὐτῆς ὄργανον· ἀλλ' εὐθὺς ὅμως κυριαρχεῖ τῆς ἀμηχανίας, καὶ αἱ μελωδαὶ τοῦ λάρυγγος αὐτῆς ρέουσιν ὀρμητικῶς εἰς τὸ ἀπέραντον μὲ ἀνυπέβλητον ἀφθονίαν λαμπροτάτων φθόγγων, λιγυρῶν, διαυγῶν, αἰωρουμένων στροβίλων καὶ τερετισμάτων, εἰς ἐντελεστάτην ἀκραιότητα καὶ εὐχέρειαν, ὡς πρόσχημα δὲ λαμπρῶν καὶ σαφῶν τόνων εἰς ἐσωτερικὴν κλεισμένην δίεσιν (ἡμιφωνίαν, mezza voce), τῆς ὁποίας τὸν τόνον ἐπὶ τοῦ διαγράμματος μάτην ζητεῖ ἡ ἀκοή· καὶ πετομένης, ἀστραπιαίας, ἡχηρᾶς, εὐθείας, ἀνακαμπτούσης καὶ περιφεροῦς ἀγωγῆς, ὥσει θρηνοῦ-